

Gülgün (Sayarı) Bostancı TDK İstanbul Şubesi Başkanı

Bu yıl 30. yılını kutladığımız Kütüphane Haftası'nda sizlere yeni bir konuyu sunarak sözlerime başlamak istiyorum. Hızla değişen çağımızda Kütüphanecilik kavramları da değişmekte yeni teknolojilerdeki yerini almaktadır. Ülkemizde bilgisayar teknolojisine geçişin kütüphaneler açısından kendine özgü sorunları devam ederken yepyeni bir kavram kütüphanecilik literatürüne girmiştir. Bizde henüz uygulanmayan bu tekniğin adı Hypermedia'dır. Bundan 5-10 yıl sonra kütüphanelerimizin nasıl bir biçime geleceğini bu ilginç konuyla sizlere aktarmak istiyorum.

Günümüzden 75-100 yıl evvel şehirdeki hareket merkezleri tramvaylardı. Daha sonra otomobil sahneye çıktı bu atlı tramvayların yerini alacaktı. O zamanlar böyle düşünülüyordu. Daha sonra günün kişisel taşıma sistemi oluştu ve bu toplumun tarihinde değişiklik yaptı. Tramvaya ve diğer toplu taşıma şekillerine neler oldu biliyoruz. Bugün otomobil en önemli kişisel taşıma aracıdır ve toplu taşımacılık pek az kişi tarafından kullanılan kaçınılmaz bir yanlıştır. Özel taşımacılık çıkıp toplu taşımacılık kalktığı gibi kütüphanelerde ortadan kalkacak mı? Ne zaman yeni bir bilgi teknolojisi ortaya çıksa herkes soruyor. Bu durumda bir tartışma ortamı doğuyor. Fakat kütüphaneler yeni teknolojiyi kendi alet ve servislerine kattığında bu tartışmalar unutuluyor.

Önümüzdeki 10 yılda nihayet gerçekten kullanılabilir taşınabilir bilgisayarları görebileceğimiz bunlara bilgisayar da demek doğru değil. Bilgi merkezimizin taşınabilir yüksek yoğunlukta bilgi depolama kapasiteli ve okuma işlemi kontrol etmek için basit birkaç düğmesi olan (bir çocuğun bile kullanabileceği şekilde yapılmış) bir hyperbook. Kitaplar eğer çizgisel bir yayınsa bu çizgisel olmayan bir yayındır. Bunun için kullanılacak araç elimizdeki CD'lerdir. Büyük depolama ortamı ile kullanıcı arasında bir ekranı olan taşınabilen güçlü kitap büyüklüğündeki bu hyperbook kitapların yerini alacak mı? Hiçte değil. Bu yeni kavram kitap kavramını aşan yeni bir şekildir. Hypermedia veya daha dar anlamıyla hypertext dediğimiz bu yeni şekil; baskı film ve video gibi başka araç değildir. Entellektüel organizasyon ve bilgiye ulaşım aracıdır. Bundan sonra kataloglarımızı bile hypertexte çevireceğimiz medeniyetin bilgi deposu haline getireceğimiz eğer böyle bir terimi kabullenirsek ileride bazı kütüphaneciler hypertext mühendisi olacaklardır.

Kütüphaneciler bu yeni yayın biçiminde değişik yazarların eserleri arasında entellektüel ilişkiler bulacaklar ve bu çizgisel yayınları hipermedya yayını haline getireceklerdir. Böylece konu analizi ve indeksleme uzmanı olan kütüphanecilere ihtiyaç artacaktır.

Bilgi karmaşık hale gelmiştir. Hyperbook bağlantular arasındaki ilişkileri ve çoğulcu seviyeleri temsil edip yaratan bir yoldur. Karşılıklı aktifliktir. Okuyucular bir anlamda yazmaya ortak olacaklardır. Örneğin okudukları herhangi bir temsilin bazı hususlarını kendileri organize edebileceklerdir.

Kütüphaneciler her zaman yaptıklarına devam edecekler yani bilgiyi toplayacaklar organize edecekler ve çok çeşitli formatlar halinde kayıtlara ulaşımı sağlayacaklardır. Ayrıca hipermedya toplanacak, organize edilecek ve dağıtımı yapılacaktır. Hipermedyanın dağıtımı ve ulaşımı işleminin ticarete döküleceğini sanmıyoruz. Kitabevleri kütüphanelerin işine son vermeyeceklerdir. Az zaman sonra yeni bir fırsat doğacaktır. Optik teknolojilere dayalı ürünler pazara çıkmıştır. En iyisini bulmalıyız. Elde etmeliyiz kullanmalıyız, gerektiğinde ödünç vermeliyiz. Bu yeni teknolojiyi benimsemeliyiz ki kütüphane bununla bütünleşsin halkın belleğinde böyle bir bütünleşme kütüphaneyi hipermedya üssü haline getirebilsin. Bu üssü gerçekleştirebilmek için çok şey yapmalıyız ve hemen başlamalıyız.

Kütüphaneyi geçmişte yeni teknolojilerin yardımıyla hayati bir kuruluş olarak tuttuk. Şüphesiz yeni teknolojilere ihtiyaç duyan yeni yayın ortaya çıkmaktadır. Bunlara dikkat etmeliyiz ve başarılı olanları da hizmetlerimize katmalıyız.

Kütüphaneler geçmişte kaydedilmiş olan bilgilerin saklandığı teknik deyimleriyle de eski ve yeni arasında bir köprü durumundadır. Kütüphaneciler okuyucularının bilgilerini artırmalarında yardımcı olmak üzere hem basılı kitabı hem de hyperbooku kullanacaklardır. Bunu yapabilmek için ne kitabı unutmalıyız ne de teknolojinin aldığı yönü gözden kaybetmeliyiz. Böylesine zor bir misyonu üstlenecek olan kütüphanecilerin diğer bilim dallarında çalışanlara mesleğini bırakmamalarını dileyerek saygılar sunuyorum.